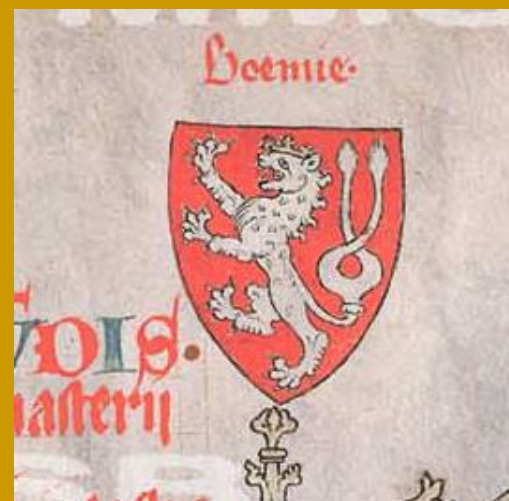

HERALDIKA

- *arma* – erb, znak
- Heraldik, Wappenkunde
- herold
- křížové výpravy
- znakové umění (Wappenkunst)
- nauka o znaku (Wappenkunde)
- znakové právo (Wappenrecht)

tzv. svatováclavská orlice a český lev

Pasionál abatyše Kunhuty
Praha, Národní knihovna, XIV A 17, fol. 1v

- erbovní (znakové) galerie:

- Staroměstská mostecká věž
- hrad Točnick

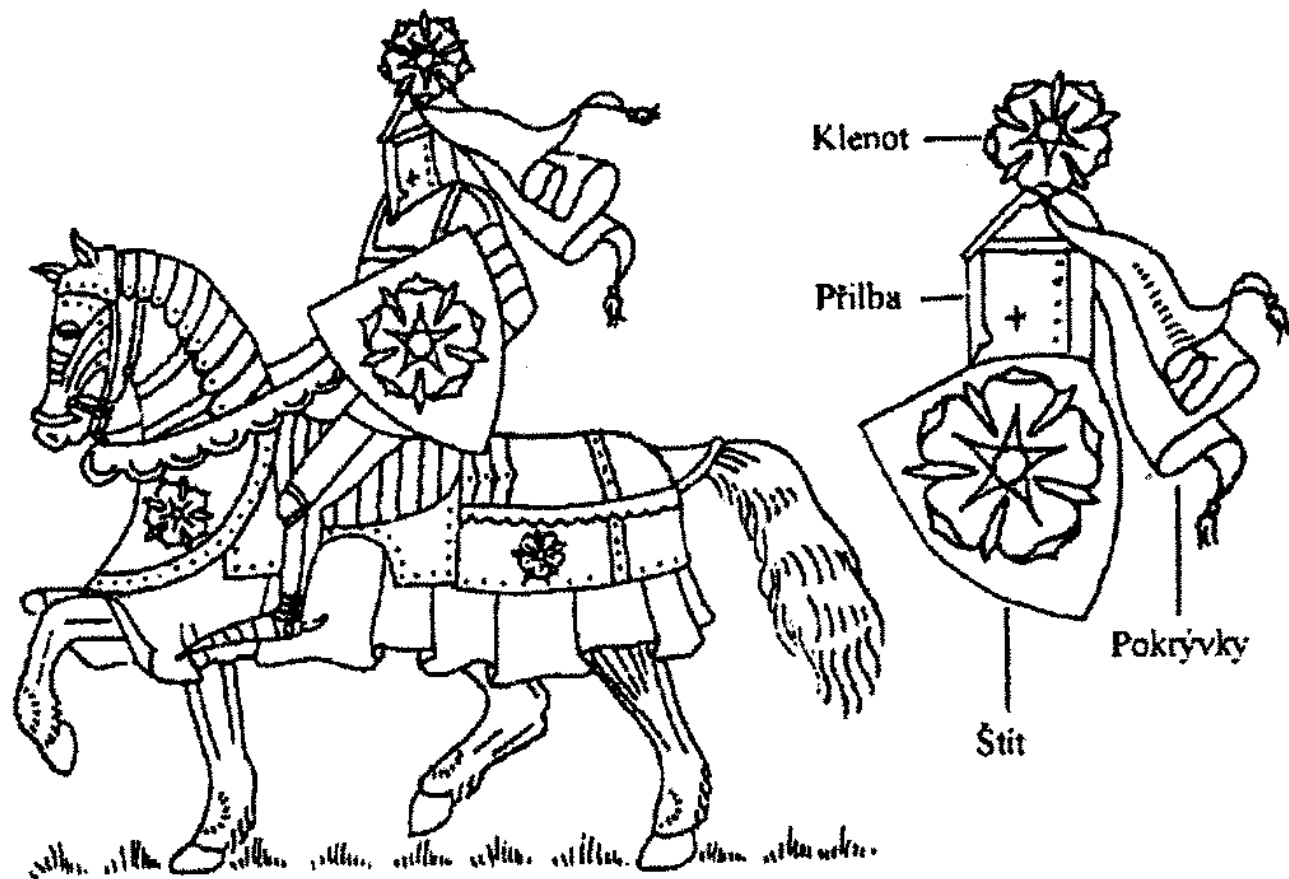
viz např.

<http://hrady.dejiny.cz/various/vlys.htm>

- Morava: červeno-stříbřitě šachovaná orlice se zlatými drápy a korunou na modrém poli
- Opava: prázdný štít s pravou polovinou stříbrnou, levou červenou
- Těšínsko: zlatá orlice na modrém poli

Codex Manesse
(<http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848>)

Obr. 4: Středověký rytíř a jeho symbolické zobrazení ve formě erbu

Prameny heraldiky

- vlastní erby na zbroji i erby tesané, ryté, malované pro účely právní jako doklad vlastnictví (vč. erbovních galerií, znakových privilegií apod.)
- vyobrazení erbů na výsostných atributech jejich držitelů (erbové pečeti a mince)
- materiál neúředního charakteru, erbovníky (erbovní knihy a role)

- Konrad von Mure, *Clipearius Teutonicorum* (ca. 1264)
- Bartolus de Saxoferrato, *Tractatus de insigniis et armis* (pol. 14. stol)
- Kronika tak řečeného Dalimila
- Bartoloměj Paprocký z Hlohol (1540–1614)

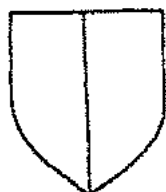
Základní části erbu

- Erb je barevné a stálé znamení na štítě či jiných částech zbroje evropského bojovníka, které vzniklo v evropském středověku a jehož používání se rozšířilo na další jednotlivce sociální skupiny a právní osoby. Je sestaven dle určitých pravidel a přesně určeným způsobem je popisován.
- tinktury: barvy (červená, modrá, černá, zelená); kovy; kožešiny
- štít s erbovní korunou
- přilba (helm)
- přikryvadla (fafrnochy)
- klenot
- točenice
- helmovní koruna
- honosné části (štítonoši a strážci štítu; znakové pláště a stany; prapory a korouhve; koruny, čepice a klobouky; odznaky; řády; hesla; příznaky)

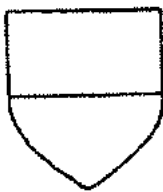
Pravidla blasonu

- vše se popisuje z pohledu štítonoše
- nejprve se popisuje to, co je na štítu, pak tvar a tinktura figury; pravá a vrchní část je upřednostňována
- poté se popisuje helm, přikryvadla a klenot (směrem nahoru)
- pokud je štít či helm v normální pozici, nezmiňuje se; zmínit je nutné pouze abnormálnosti
- při popisu více helmů se popisuje střední v pravém rohu, poté v levém rohu a pak prostřední helmy
- přikryvadla se popisují nejdříve vpravo splývající, poté vlevo splývající
- popisuje se, zda v erbu je helmovní koruna či točenice (případně její tinktura)
- nakonec se blasonuje klenot

Základní dělení štítu

polcení

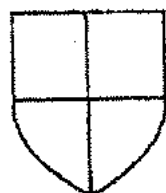
dělení

dělení pokosem

dělení pošikem

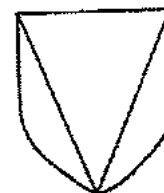
čtúrcení

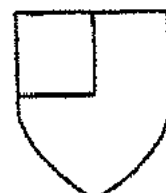
čtúrcení pokosem

špice

klín

volná čtúrf

hlava štítu

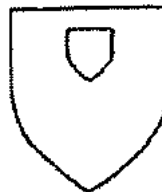
pata štítu

lem

střední štítek

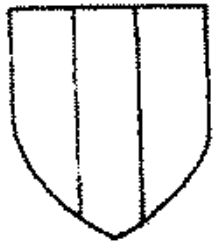
čestný štítek

pupeční štítek

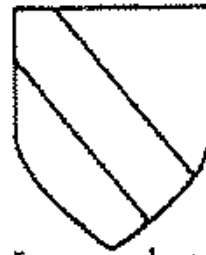
Nejběžnější heraldické figury

kúl

břeuno

břeuno pokosem

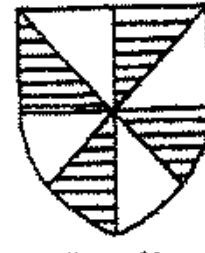
břeuno pošikem

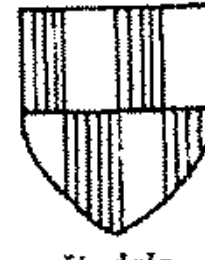
krokev

šachovnice

štenýř

šindele

cihly

tříkrát polcený štít

pětkrát dělený štít

vlnovitá čára

pilovitá čára

cimbuř (stírky)

oblouky

Vybraná literatura a odkazy

- Tomáš Krejčík – Richard Psík. *Základy heraldiky*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008.
- Milan Buben. *Encyklopedie heraldiky*. 4. vyd. Praha: Libri, 2003.
- Jarmila Krejčíková – Tomáš Krejčík. *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*. Praha: SPN, 1987.
- August Sedláček. *Českomoravská heraldika*. 2 sv. Praha: Akademie věd a umění, 1902–1925.
- Thomas Woodcock – John Martin Robinson. *The Oxford Guide to Heraldry*. Oxford: Oxford University Press, 1988.
- Donald Lindsay Galbreath – Léon Jéquier. *Lehrbuch der Heraldik. Manuel du blason*. München: Battenberg, 1978.
- Česká genealogická a heraldická společnost v Praze: <http://www.genealogie.cz/>
- Moravská genealogická a heraldická společnost v Brně: <http://www.mghs.cz/>